

ontvangt. Doch in strijd daarmee is de uitdrukking van den Minister, dat er in het artikel sprake is van twee verschillende perioden, en dat de uitdrukking »gedurende den tijd waarin zij de vergaderingen hebben bijgewoond» eene periode aanwijst. Dan toch zou er strijd zijn tusschen de verschillende uitdrukkingen van het artikel. Immers in hetzelfde artikel wordt eene andere periode genoemd, aanvangende bij den dag van bijeenkomst en eindigende op den dag van het uiteengaan der Kamer. Voor zooveel men gedurende die periode de vergaderingen niet bijwoont, zal men de verblijfkosten niet ontvangen. Indien men echter ook, terwijl er geene vergaderingen waren, in den Haag heeft moeten blijven, omdat de afstand zoo groot was, of de dagen van schorsing te weinig in getal waren, dan moeten die dagen, waarop men verplicht was hier te blijven, medetellen.

Indien de wet aldus wordt toegepast, zal zij mijns inziens billijk zijn.

De heer **Godin de Beaufort**, *Minister van Financiën*: Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij niet geheel vereenigen met de meening van den laatsten geachten afgevaardigde dat de vergoeding wegens verblijfkosten geheel en uitsluitend afhankelijk is van het al of niet bijwonen der vergadering, onverschillig welke de reden der afwezigheid is. Verblijfkosten behooren toch te worden vergoed ook voor de dagen dat er geen zitting is, zoo de vergadering niet is gescheiden en de leden hier blijven. Het is toch mogelijk dat als de Kamer hier vergaderd is en sommige leden met commissiewerk belast zijn de overige leden dien tijd toch hier moeten blijven, omdat die tijd te kort is dan dat zij naar huis terug kunnen keeren en weder voor de eerstvolgende zitting terug zijn.

De leden moeten dus, dunkt mij, gecenseerd worden hier gedurende den geheelen tijd der bijeenkomst te vertoeven, voor zooverre zij niet, of later zijn gekomen of vroeger zijn vertrokken, in welk geval de verblijfkosten over eene kortere periode worden berekend. Men heeft dus in het artikel te doen met twee verschillende periodes, eene langere en eene kortere; de eerste loopende van den dag van bijeenkomst tot den dag dat de Kamer uiteengaat; de tweede welke begint te loopen op het oogenblik dat een lid hier aankomt tot bijwoning der vergaderingen en die eindigt op het oogenblik dat hij weggaat.

Wat het eerste punt betreft door den geachten afgevaardigde besproken, geloof ik dat het goed is af te wachten wat de ondervinding hieromtrent zal leeren. Er zal altijd gelegenheid zijn om te zien hoe deze regeling werkt, en wanneer het blijkt dat er inderdaad bezwaren bestaan zooals de geachte afgevaardigde schetst, zal door eene nieuwe wijziging van de wet daaraan te gemoet kunnen worden gekomen. Ik zie evenwel niet in hoe dit anders zou kunnen geschieden dan of door de verblijfkosten op het voetspoor van het Koninklijk besluit van 1884 niet bij dagen, doch bij uren te berekenen, of door ook wegens de verblijfkosten de werkelijke uitgaaf te vergoeden. Dit zou zeer gecompliceerd worden en zeker niet geriefelijk zijn voor de leden.

De heer **Pijnappel**: Slechts een enkel woord om een misverstand uit den weg te ruimen. De Minister heeft gezegd, dat ook indien iemand in eene commissie werkzaam was hem verblijfkosten moeten worden toegekend. Dit spreekt vanzelf. Vergaderingen omvatten openbare, sectievergaderingen en ook vergaderingen van commissiën. Dit blijkt reeds volkomen duidelijk uit de wet zelve, die gewaagt van het genieten van verblijfkosten door hen, die, nadat de vergadering tot nadere bijeenroeping is gescheiden, in commissiën werkzaam blijven.

De heer **Godin de Beaufort**, *Minister van Financiën*: Er bestaat een misverstand tusschen den geachten spreker en mij. Ik heb niet gesproken van die leden, die lid van commissiën zijn, maar juist van die leden, die geen lid van commissiën zijn, en voor wie de tijd te kort is om

naar huis te gaan. Ik neem het geval van gisteren, toen 10 leden van Commissiën van Rapporteurs hier moesten zijn. De overige leden, die geen deel van die commissiën uitmaakten en van welke vele toch geen gelegenheid hadden om bij voorbeeld naar Groningen of Limburg terug te gaan, moeten geacht worden hier te zijn gebleven, en hebben m. i. evenzeer aanspraak op verblijfkosten. Zij die wel in de gelegenheid zijn geweest naar huis te gaan, vinden in de vergoeding wegens verblijf kosten welke zij desverlangd kunnen declareeren eene compensatie voor het gemis van reiskosten.

De heer **Pijnappel**, ontvangt voor de derde maal het woord en zegt: Omtrent het punt door den Minister genoemd bestaat tusschen hem en mij geen misverstand, want dat punt had ik reeds genoemd in mijne eerste rede.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het *wetsontwerp* wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

VII. BEKRACHTIGING EENER OVEREENKOMST MET DE GEMEENTE 'S HERTOGENBOSCH. (77)

VIII. ONTEIGENING VOOR EEN WEG VOOR HET ONTWERPEN PONTVEER TE DRUTEN NAAR DEN OCHTENSCHEN DIJK. (15)

IX. KREDIETEN TEN LASTE DER BEGROTING VAN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR 1889, TER BETALING VAN TOT AFGESLOTEN DIENSTJAREN BEHOORENDE ONVEREVENDE VORDERINGEN. (80)

Deze *wetsontwerpen* worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De **Voorzitter**: Al de wetsontwerpen van de Tweede Kamer ingekomen, zijn thans afgedaan, met uitzondering van het wetsontwerp houdende bepalingen tot het tegengaan van overmatigen en gevaarlijken arbeid van jeugdige personen en van vrouwen, dat nog niet in staat van wijzen is.

Daar de Staten-Generaal in vereenigde vergadering zijn bijeengeroepen op Dinsdag 30 April aanstaande, veroorloof ik mij voor te stellen onze werkzaamheden thans te schorsen, en die te hervatten op een later te bepalen dag in de volgende week.

Dienovereenkomstig wordt besloten en de vergadering opgeheven.

NADER GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET houdende bepalingen tot het tegengaan van overmatigen en gevaarlijken arbeid van jeugdige personen en van vrouwen.

WIJ WILLEM III, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.*,

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, ter vervanging van de wet van 19 September 1874 (*Staatsblad* n°. 130), bepalingen vast te stellen tot het tegengaan van overmatigen en gevaarlijken arbeid van jeugdige personen en van vrouwen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goed-

gevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. *Inleidende bepalingen.*

Artikel 1.

Onder arbeid verstaat deze wet alle werkzaamheden in of voor eenig bedrijf, behalve: 1°. werkzaamheden in of voor de bedrijven van landbouw, tuinbouw, boschbouw, veehouderij of veenderij; 2°. werkzaamheden buiten fabrieken en werkplaatsen in of voor het bedrijf van hem, bij wien degene die ze verricht inwoont, voor zoover die werkzaamheden ook buiten eenig bedrijf in eene huishouding of stalling plegen voor te komen.

Artikel 2.

Onder fabrieken en werkplaatsen verstaat deze wet alle zoowel open als besloten ruïnten, waar in of voor eenig bedrijf pleegt gewerkt te worden aan het vervaardigen, veranderen, herstellen, versieren, afwerken of op andere wijze tot verkoop of gebruik geschikt maken van voorwerpen of stoffen, of waar in of voor eenig bedrijf voorwerpen of stoffen eene daartoe strekkende bewerking plegen te ondergaan.

Keukens en soortgelijke inrichtingen, waar spijzen en dranken voor onmiddellijk verbruik bereid worden, benevens apotheken, zijn hieronder niet begrepen.

§ 2. *Van den arbeid van jeugdige personen en van vrouwen.*

Artikel 3.

Het is verboden een kind beneden twaalf jaren arbeid te doen verrichten.

Artikel 4.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt door Ons, hetzij onvoorwaardelijk, hetzij voorwaardelijk, verboden een persoon beneden zestien jaren en in fabrieken en werkplaatsen eene vrouw bepaalde soorten van arbeid te doen verrichten, op grond van de gevaren voor de gezondheid of het leven, welke die soorten van arbeid, hetzij in het algemeen, hetzij bij niet inachtneming van zekere voorwaarden, door de wijze waarop zij verricht worden of door de verwerkt wordende stoffen, voor een persoon beneden de zestien jaren of voor een vrouw opleveren.

Artikel 5.

Het is verboden den arbeid van een persoon beneden zestien jaren of van eene vrouw in fabrieken en werkplaatsen vroeger te doen aanvangen dan te 5 uren des voormiddags of later te doen eindigen dan te 7 uren des namiddags, met dien verstande, dat het aantal uren, gedurende welke die arbeid wordt verricht, niet meer dan elf per etmaal bedrage.

Voor bepaalde bedrijven kan door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur worden vergund, hetzij in het algemeen, hetzij ten opzichte van bepaalde gemeenten, den arbeid van personen beneden zestien jaren en van vrouwen op andere dan de in het vorige lid bepaalde uren te doen aanvangen en te doen eindigen onder zoodanige voorwaarden als zullen noodig blijken, met dien verstande dat het aantal uren, gedurende welke die arbeid wordt verricht, niet meer dan elf per etmaal bedrage. Voor personen beneden veertien jaren of vrouwen mag het begin van dien arbeid niet vroeger dan te 5 uren des voormiddags en het einde niet later dan te 10 uren des namiddags worden gesteld.

In bijzondere omstandigheden kan door Onzen Commissaris in de provincie schriftelijke vergunning worden gegeven om in eene daarin genoemde fabriek of werkplaats den arbeid van personen beneden zestien jaren en van

vrouwen gedurende niet langer dan zes achtereenvolgende werkdagen, of om den anderen dag niet langer dan gedurende veertien dagen, hoogstens twee uren vroeger te doen aanvangen of hoogstens twee uren later te doen eindigen of wel een uur vroeger te doen aanvangen en een uur later te doen eindigen dan in het eerste lid van dit artikel of bij algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het tweede lid van dit artikel, is bepaald, met dien verstande dat het aantal uren, gedurende welke die arbeid wordt verricht, niet meer dan dertien per etmaal bedrage en voor personen beneden veertien jaren of vrouwen het begin van dien arbeid niet vroeger dan te 5 uren des voormiddags en het einde niet later dan te 10 uren des namiddags worde gesteld. In spoedeisende gevallen kan, voor niet langer dan twee achtereenvolgende werkdagen, gelijke vergunning worden verleend door den burgemeester, die daarvan binnen 24 uren mededeeling doet aan Onzen Commissaris in de provincie; door dezen kan die vergunning tot een duur van zes achtereenvolgende werkdagen worden verlengd. Voor dezelfde fabriek of werkplaats geldt geene der genoemde vergunningen, alvorens sedert het eindigen van eene vorige, voor dezelfde klasse van personen geldende, ten minste acht dagen zijn verlopen, tenzij na goedkeuring van Onzen Minister met de uitvoering van deze wet belast.

Artikel 6.

Hij die een persoon beneden zestien jaren of eene vrouw arbeid doet verrichten in fabrieken en werkplaatsen is verplicht te zorgen, dat die arbeid ten minste worde afgewisseld door één rusttijd van een uur tusschen 11 uren des voormiddags en 3 uren des namiddags.

Voor bepaalde fabrieken en werkplaatsen kan door of vanwege Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, onder zoodanige voorwaarden als zullen noodig blijken, wijziging of vermindering van dien rusttijd worden toegestaan, met dien verstande, dat daardoor het aantal uren, gedurende welke aldaar arbeid wordt verricht door de in dit artikel bedoelde personen of vrouwen, niet grooter worde dan in art. 5 is veroorloofd.

Hij die bedoelde personen of vrouwen arbeid doet verrichten is verplicht te zorgen, dat deze gedurende voormelden rusttijd niet verblijven op eene besloten plaats, waar alsdan arbeid wordt verricht.

Artikel 7.

Het is verboden een persoon beneden zestien jaren of eene vrouw op Zondag arbeid te doen verrichten in fabrieken en werkplaatsen.

Voor personen, behoorende tot een kerkgenootschap, dat den wekelijkschen rustdag niet op Zondag viert, treedt in de plaats van dit verbod dat om hen arbeid te doen verrichten in fabrieken en werkplaatsen in het etmaal, door hun kerkgenootschap als wekelijksche rustdag aangenomen, indien zij aan het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming hun verlangen hebben te kennen gegeven om in dat etmaal geen arbeid te verrichten, waarvan achter hunnen naam op de in art. 11 bedoelde lijst melding moet worden gemaakt.

Voor bepaalde bedrijven kan door Ons bij de algemeene maatregelen van bestuur, bedoeld in het tweede lid van art. 5, worden vergund den arbeid van mannelijke personen tusschen veertien en zestien jaren op Zondag te doen voortduren tot uiterlijk te 6 uren des voormiddags.

Waar in eene fabriek tot herstel of reiniging van eenen aldaar in gebruik zijnden stoomketel de arbeid van een mannelijken persoon beneden zestien jaren onontbeerlijk mocht zijn, kan de burgemeester der gemeente waar de fabriek gelegen is daartoe schriftelijke vergunning voor eenen bepaalden Zondag verleen.

Artikel 8.

Het is verboden eene vrouw arbeid te doen verrichten

in fabrieken en werkplaatsen binnen vier weken na hare bevalling.

Artikel 9.

Wanneer een persoon beneden zestien jaren of eene vrouw in de werkuren aangetroffen wordt op eene besloten plaats waar arbeid wordt verricht, die niet tevens een woonvertrek is, en wanneer een persoon beneden zestien jaren aangetroffen wordt aan boord van een vaartuig, dat niet bestemd is tot het vervoer van reizigers en aan boord waarvan die persoon niet woont, wordt die geacht aldaar zelf arbeid te verrichten, tenzij het tegendeel blijk.

Artikel 10.

Het hoofd of de bestuurder van een bedrijf of eene onderneming, waarin of waarvoor een persoon beneden zestien jaren arbeid verricht in fabrieken en werkplaatsen, moet in het bezit zijn van eene kaart, houdende opgave van den naam, de voornamen, den dag en de plaats van geboorte van dien persoon, van den naam en de woonplaats van het hoofd des gezins waarbij of van het gesticht waarin die persoon inwoont en van het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming. Deze is verplicht die kaart aan de bij art. 18 bedoelde ambtenaren op aanvraag te vertoonen.

Die kaarten worden ingericht naar een door Ons vast te stellen model en worden geteekend en afgegeven door of vanwege den burgemeester der gemeente, binnen welke de jeugdige persoon arbeid zal verrichten.

De kaarten en de daarvoor noodige geboorte-extracten worden kosteloos verstrekt.

Binnen tweemaal vier en twintig uren na het eindigen van de arbeidsbetrekking tusschen den jeugdigen persoon en hem, die dezen arbeid deed verrichten, is het hoofd of de bestuurder van het bedrijf of de onderneming verplicht de betrekkelijke kaart, na daarop den dag van opneming en van ontslag te hebben vermeld, terug te bezorgen bij den burgemeester, door of vanwege wien zij werd afgegeven.

Artikel 11.

Het hoofd of de bestuurder van een bedrijf of eene onderneming, waarin of waarvoor een persoon beneden zestien jaren of eene vrouw arbeid verricht in fabrieken en werkplaatsen, is verplicht te zorgen, dat in zijne fabriek of werkplaats, op eene plaats, waar arbeid wordt verricht, steeds op eene zichtbare wijze is opgehangen eene door hem onderteekende en door of vanwege den burgemeester gewaarmerkte lijst, vermeldende de namen en de voornamen van dien persoon of die vrouwen voor ieder in het bijzonder den aanvang en het einde van den werktijd, de werkuren en het etmaal bestemd tot wekelijkschen rustdag.

Vóór bepaalde bedrijven kan door Ons, bij algemeenen maatregel van bestuur, vrijstelling verleend worden van de verplichting, om op de bedoelde lijst de werkuren te vermelden.

Het hoofd of de bestuurder van een bedrijf of eene onderneming, bedoeld in het eerste lid, is verplicht te zorgen dat een afschrift of uittreksel van de bij dat lid vermelde lijst steeds op eene zichtbare wijze is opgehangen in elk arbeidslokaal, daartoe door of vanwege Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, aangewezen.

§ 3. Toezicht.

Artikel 12.

Onder de bevelen van Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, wordt het toezicht op die uitvoering opgedragen aan ten hoogste drie door Ons te benoemen inspecteurs, wier werkkring en bevoegdheden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld.

Artikel 13.

De hoofden en bestuurders van bedrijven en ondernemingen en de daarin werkzame personen zijn verplicht aan den bevoegden inspecteur de verlangde inlichtingen te geven omtrent zaken en feiten, de naleving van deze wet betreffende.

Artikel 14.

Het is aan de inspecteurs verboden middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan bedrijven of ondernemingen van fabrieks- of ambachtsnijverheid.

Artikel 15.

Het hoofd of de bestuurder van een bedrijf of eene onderneming, die in eene fabriek of werkplaats arbeid doet verrichten, is verplicht van elk aan een persoon ter zake van den in dat bedrijf of die onderneming verrichten arbeid overkomen ongeluk binnen tweemaal vier en twintig uren schriftelijk kennis te geven aan den burgemeester der gemeente, waar het ongeluk plaats had. Heeft de persoon, wien het ongeluk is overkomen, binnen den bedoelden termijn den arbeid hervat, dan vervalt de verplichting tot kennisgeving.

De vorm dezer kennisgeving wordt vastgesteld door Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

De burgemeester deelt binnen vier en twintig uren de kennisgeving mede aan den bevoegden inspecteur.

De burgemeester stelt een onderzoek in naar de oorzaken en gevolgen van het ongeluk en deelt den uitslag daarvan aan den inspecteur mede, die bevoegd is, zoo hem dit noodig voorkomt, een nader onderzoek in te stellen.

Artikel 16.

De inspecteurs vervaardigen jaarlijks een beredeneerd verslag over hunne ambtsbezigheden en zenden dit vóór 1° Mei aan Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast.

Deze verslagen worden betzij in hun geheel, hetzij gedeeltelijk aan de Staten-Generaal overgelegd.

§ 4. Strafbepalingen.

Artikel 17.

Overtreding van een der bepalingen dezer wet, — behalve die van art. 5, 3de lid, en art. 15, 3de en 4de lid, door den burgemeester, die van art. 14 en art. 16 door den inspecteur, en die van art. 20, — van een der bepalingen van de algemeene maatregelen van bestuur, overeenkomstig art. 4, art. 5 of art. 7 dezer wet uitgevaardigd, alsmede van een der voorwaarden, waaronder wijziging of vermindering van den rusttijd overeenkomstig het tweede lid van art. 6 dezer wet is toegestaan, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verlopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke of eene andere overtreding dezer wet, behalve die van art. 20, of van een der bepalingen van de in het vorige lid van dit artikel bedoelde algemeene maatregelen van bestuur of van een der voorwaarden, waaronder wijziging of vermindering van den rusttijd overeenkomstig het tweede lid van art. 6 dezer wet is toegestaan, onherroepelijk is geworden, kunnen de straffen worden verdubbeld.

Een afzonderlijke straf wordt opgelegd ten opzichte van elken persoon met welken of ten aanzien van welken overtreding is gepleegd en voor ieder etmaal in den loop waarvan die overtreding is gepleegd.

21ste VERGADERING. — 26 APRIL 1889.

Artikel 18.

Met het opsporen van de overtredingen van deze wet en van de bepalingen van de algemeene maatregelen van bestuur overeenkomstig art. 4, art. 5 of art. 7 dezer wet uitgevaardigd en van de voorwaarden, waaronder wijziging of vermindering van den rusttijd overeenkomstig het tweede lid van art. 6 dezer wet is toegestaan, zijn, behalve de bij art. 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee, alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede de in art. 13 bedoelde inspecteurs.

Ten aanzien van de inrichtingen, beloofd bij art. 24 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), zijn uitsluitend met deze taak belast de in art. 12 bedoelde inspecteurs en de door Onzen Minister van Oorlog op grond van het tweede lid van genoemd artikel 24 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95) aangewezen ambtenaren en officieren.

Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is niet van toepassing op de Rijks-werkplaatsen en -fabrieken. Aldaar wordt voor de toepassing der wet het toezicht geregeld door de hoofden der betrokken Departementen van Algemeen Bestuur.

Artikel 19.

De in het eerste lid van art. 18 bedoelde ambtenaren hebben toegang tot alle plaatsen waar arbeid verricht wordt of pleegt verricht te worden, met uitzondering van de Rijks-werkplaatsen en -fabrieken en de inrichtingen bedoeld bij art. 24 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), waartoe, behoudens uit anderen hoofde aan anderen toekomende bevoegdheid, alleen toegang hebben de bij art. 12 bedoelde inspecteurs.

De veld- en boswachters, de beamten der marechaussee, niet zijnde hulpofficier van justitie, en de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie beneden den rang van commissaris behoeven daartoe, voor zoover hun de toegang niet uit anderen hoofde vrijstaat, een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter.

Wordt aan de bij art. 18 bedoelde ambtenaren de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

In plaatsen waar arbeid wordt verricht of pleegt verricht te worden, die tevens woningen of alleen door eene woning toegankelijk zijn, treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van eenen schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengenen, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

Artikel 20.

De bij art. 18 bedoelde ambtenaren zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun in plaatsen waar arbeid wordt verricht of pleegt verricht te worden omtrent het daar uitgeoefend wordend bedrijf is bekend geworden, voor zoover het niet in strijd is met de bepalingen dezer of eener andere wet.

Hij die opzettelijk de bij het vorige lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten te bekleeden.

Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming.

Artikel 21.

De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve de feiten, strafbaar gesteld bij het tweede en derde lid van art. 20, die als misdrijven worden beschouwd.

§ 5. *Overgangs- en slotbepalingen.*

Artikel 22.

Het voorschrift van het tweede lid van art. 5, dat voor personen beneden veertien jaren of vrouwen, en dat van het derde lid van art. 5, dat voor vrouwelijke personen van elken leeftijd het begin van den arbeid niet vroeger dan te 5 uren des voormiddags en het einde niet later dan te 10 uren des namiddags mag worden gesteld, gelden niet gedurende de eerste twee jaren na het in werking treden van deze wet.

Artikel 23.

Op arbeid in of voor het schippers- of visschersbedrijf, aan boord van vaartuigen verricht, zijn niet toepasselijk de artt. 5, 6, 7, 9, 10, 11 en 15 en evenmin, voor zooveel betreft aan boord wonende kinderen of pupillen van den schipper, art. 3.

Op arbeid, verricht in of voor een bedrijf, in de eigen woning van het hoofd of den bestuurder daarvan, die het aldaar zonder hulp van anderen dan zijn echtgenoot, bloed- of aanverwanten, tot den vierden graad ingesloten, en pupillen uitoefent, zijn de artt. 10 en 11 niet toepasselijk.

Artikel 24.

Deze wet is niet van toepassing op arbeid in ambachtscholen en vakscholen, 's Rijks opvoedingsgestichten en werkinrichtingen en gevangenispen, noch op werkzaamheden in militairen dienst verricht.

Artikel 25.

Alle stukken, verzoekschriften en beschikkingen, ten gevolge van § 2 van deze wet opgemaakt, zijn vrij van het recht van zegel en van de formaliteit van registratie en worden kosteloos uitgereikt.

De bij art. 10 vermelde kaarten worden van 's Rijks wege kosteloos aan de gemeentebesturen verstrekt.

Artikel 26.

Deze wet treedt in werking den 1sten Januari 1890.

Op hetzelfde tijdstip vervalt de wet van 19 September 1874 (*Staatsblad* n°. 130).

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

